

LEMBRO DE MEIRO

Seso Portela Villar

Lembro de Meiro aquel val sen o que é hoxe a estrada que sobe a Ermelo, este val que vai dende a Cisterna, a Pedra Alta, a Mesa Dabade, Cudillosa, Ría Trabe, Escobelos, Fontiaga, Fonteña, o Carballo, Sobreira, Chans, Agresouto, Volcoso, Lamas, Barreiros, Liborís, As Mamotas, Fonteouteiro, Leiriñas, Menla, A Pedra, Albaria, Casalgordo, Outeiral, A do Cánibo, Fanaqueira, Pireiros, etc. Todos estes nomes do lugar formaban o que en outro tempo anterior se lle chamou as Veigas de Meiro. Todo este val relativamente grande respecto ós habitantes que había na aldea estaba cheo de gando, sobre todo de bois e de ovellas, e algunhas vacas, pero estas eran as menos. Tamén había gando novo, ó cal había que ensinalo a traballar; por exemplo, ensinalo a tirar do carro, que non era unha tarefa moi doada.

Todos estes lugares dos que falo, todos eran labradío, e sementábase millo. Quedan polo tanto descartados os viñedos e as casas que aparecen agora dende a Portela ata Curros ou Costa Piñeiro.

Lembro o baile de Emilia Estévez cando por San Martiño se facía a festa e se poxaba o millo. Lembro que había un bo montón no medio do baile e alá pola media tarde poxábase e faríase dono del o que máis poxase. Naquel tempo non toda a xente podía dar cartos para a festa e o recurso era dar en especies. Como era lóxico, a especie máis abundante era o millo. Se falo do millo desa época, falo do millo branco, non do que hai agora amarelo de laboratorio ou americano.

En Meiro, dende hai moitos anos, existe o peto de ánimas de San Antonio. É un lugar de paso, encrucillada que parte para a zona norte de Meiro e para a outra parte que vén dende a Portela que pasa por Meiro e segue ata Cela. Chámolle lugar

de paso porque naquel tempo era por onde se ía a Pontevedra e pasarían por aquí os da zona sur do Morrazo.

Como tal encrucillada, era un lugar amplo. Lembro facer a festa do santo no mesmo lugar, na mesma encrucillada, e lembro que a xente encargada ou comprometida de levalo a cabo facía un arco de madeira adornada con buxos ou flores, moi alto, na encrucillada de Barreiros, que era por onde entraban os da Portela, Coiro... Tamén poñían outro en Quintáns. Alí estaba a taberna do señor Pancho. Daquela, había viño bo e os homes esta-

ban atestados de tanta xente que había na taberna a botarlle a parrafada. Por esta parte de Quintáns, viña a xente do Outeiro, da Barraca e de Cela concretamente.

Teño que dicir que a encrucillada foi ampliada para eliminar a curva no vial e o monumento ó santo foi rodado, quedando así tal como está hoxe, que foi máis ou menos sobre dous metros. Este monumento foi rodado e posto tal como está hoxe polos empregados do Concello de Bueu, sendo o alcalde naquel intre Xosé Novas Piñeiro.

Non podo pasar sen dicir nada daquelas primeiras cousas que me chamaron a atención sendo neno. Recordo que tiñan un prezo elevado visto agora dende os meus cincuenta anos, porque os que traían cousas que me chamaban a atención eran emigrantes, persoas que marcharon a Francia, a Holanda, ou a Alemaña, e tiveron que andar cisgados por Europa adiante. Algúns destes homes, cando chegaban de volta a casa, ó entrar no chouso, vían como algúns dos fillos marchaban a correr, porque non sabían quen era aquel home que ía collelos.

Por iso estiven sempre en contra da emigración. Sendo como somos un país desenvolvido segundo din os nosos gobernantes, miren vostedes por onde estes de agora e os que estiveron antes no outro réxime teñen a mesma intención de mandar ós galegos a rodar por aí, ciscados polo mundo adiante. Ante isto temos que dicir: ¡ Basta Xa! ¡Nunca Máis!

O de Nunca Máis agora está de actualidade porque as costas do litoral galego están de loito, e coido que a marea negra tenderá a facer emigrantes e sempre é por culpa dos mesmos: os nosos gobernantes.

As cousas que me chamaron a atención sendo neno destes homes emigrantes foron o magnetófono de Paco de Quintáns (Francisco Chapela), que era capaz de xuntarnos a todos, rapaces e rapazas, no lugar onde vivía que era a encrucillada de Quintáns. Alí pasabamos horas escoitando o barullo que faciamos todos xuntos gravados coas nosas voces; e algún tamén cantaba. Con aquel magnetófono estabamos parviños, quedabamos coa boca aberta. Logo chegou a televisión. As dúas primeiras foron a de Pedro da Caselo (Pedro Costas Lafuente) e mais a de Carmen da Plaza (Carmen Álvarez). Estas dúas eran particulares. Digo isto, porque inmediatamente aparece unha na taberna da Portela, na de Antonio Vaibén (Antonio Villar). Nesta taberna é onde empezamos a ollar a televisión. Cando había fútbol, alá iamos toda a pandilla. Cando había boxeo, que daquela había moito, sobre todo Pedro Carrasco, José Legrá, Urtain, etc, pois nós alí estabamos outra vez. Para nós era todo un acontecemento porque logo estaba “Galas del Sábado”, e un dos fortes era o festival de

Eurovisión, que se pasaba ata moi tarde, ás doce ou á unha da mañá, porque logo a televisión pechaba ata o outro día, ás doce ou á unha da tarde, que non era como agora que está sempre aberta e non serve para nada. Tamén o que me chamou a atención foi ollar a guerra do Vietnam, como aqueles homes se escalazaban uns contra os outros sen que ninguén puxese remedio, que é case o mesmo que agora, só que agora é Bush e daquela era Nixon; a este individuo, un veciño noso chamáballo o Can.

A aldea tamén tivo os seus movementos culturais dende hai tempo, e poño por exemplo as comparsas do 1936 e de antes deste ano, porque a partir de 1936 non volveu a haber outra comparsa ata o ano 2000. Imaxínense vostedes cántos anos houbo que esperar para volver a retomar esta actividade. Mais no ano 2000, xa neste século, apareceron uns mozos e mozas cunha grande forza e entre eles amañáronse. Este ano tamén seguen ensaiando e cantando, e quero dicirlles dende aquí que saiban que a xente do lugar está con eles, sobre todo a xente máis progresista e liberal. Que continúen, porque Os do Pinsel son os que retomaron, os que relevan á aqueles que noutro tempo tiveron que parar de cantar por culpa da desfeita que houbo neste país, esa guerra coa que uns cantos ignorantes estragaron todo. Por iso lles digo Ós do Pinsel que dean boas “pinseladas”, que afinen ben as voces e as gorxas, porque eles están facendo historia.

Somos uns 365 veciños, un máis ou un menos, segundo nacementos e mortes, e estou seguro que moitos destes mozos quedarán a vivir na aldea. Unha aberta a eles e a elas.

PREGÓN DA IV FESTA DO MILLO CORVO-2002

Xosé Vázquez Pintor

Maña xente: moito millo levo e traio dentro da memoria, cando neno. Moito pan de ouro e moreno, que tamén era de centeo. E o sabor a terra que quer auga e viño novo para a mantenza e a palabra dos vellos, aqueles que nos deron a soberanía do orgullo, o sermos fillos da parroquia e do lugar, da aldea. Por esto veño, achégome a Meiro, sobordo a picota da paisaxe que se alza sobre o Mar de Cangas e Bueu, que muda a pel da marabilla verde, outono, primavera, inverno de agochos, cando o forno quece e a artesa garda a bola e o molete, as robadas, o puño de levedar a masa cada tantas horas, despois que o muíño (unha ducia ben fermosa aínda hai na vosa/nosa toponimia) cante no rodicio e na moa, faga fariña de ouriveira, prepare o pó que farta e dá cumprida forza aos brazos do labor de cada día.

Meiro espella hoxe, domingo, vintecatro de marzo, xa primavera e ábrese en fervenzas, cachoeiras, brinquedos de auga, que cando se cabrean nos días infelices son mera, névoa, saba de liño no inverno que anoitece o día, para que as almas calen e lembren o difícil de gardar, a resistencia da fala, o duro oficio. Vivimos arestora a Festa do Alimento Recuperado: o millo corvo.

Din as crónicas ben sabidas que o millo, que é transoceánico, coma os soños da Xeración Nós, coma nós mesmos, chegou ao Morrazo no ano de 1618. E veu cumprido, coa cor da ave dos agoiros, que axexa no colo das árbores benignas, cor negra-azulada. Vós soubestes facelo aquí tanto da familia, tanto da artesa, tanto das veigas e das curtiñas, tanto dos pobres e resistentes na esperanza, que xa é parte substancial desta memoria colectiva que eu hoxe me honro en compartir e pregoar. Cando neno de Quian, a miña aldea, faciamos a escarocha, o que vós

chamades a esfolla, soñabamos en desvestir a raíña da tarde ou do solpor: a mazaroca da cor vermella. Era o sinal da sorte, dos agasallos que chegaban axiña desde calquera lugar de feira ou festa. Esa mentira, coma a dos Santos Reis, que os rapaces recollen cos brazos abertos: nunca os brazos, abondaba o colo dunha mau para un garabullo de rosquillas, unhas poucas chilindradas, uns zapatillos novos, un garsei, unha chaqueta ; Espigha raíña ! Son parte desta memoria que medrou e nunca morre, por eso vola entrego, afoute, ledizoso coma un bico, un pouco antes de papar, engorde, paseniño, o voso pan, os vosos doces, estas chilindradas que no século XXI han ser, teñen que ser, unha das vosas señas de identificación no mundo das permanencias e dos orgullos.

Teño polos bois unha estima case confidente. Boi pai, boi novo, boi vello, boi xugo, boi compañía, boi amigo. Non están as horas deste mundo para labrar a terra coas antigas xugadas, vagarosas, indo pola estrema, abrindo os sucos, a cal e a soma, a rilleira. Abonda unha voz e boi vai e labra distinto, bota peito e fende a tona da terra viciosa que foi monte ou ermo de anos, barbeito. Tamén nesta memoria, vosoutros/as tentades o vello oficio dos labregos todos: armades o arado romano, ides canda o boi, conducides a rella, pintades así a paisaxe feliz das primaveras.

Non hai senón aquí esta liturxia agradecida co pasado. Pode habelo nalgures, aló onde os espacios son máis propicios: chaira, larganza de paso, experimento. Pero non coma vós, case sen sitio onde dar a virada: Boi, be, volve, be, to be, veña be. Esta música de animación na orella do animal totémico de Galicia non se dá xa en ningures tan pequeno, tan cumprido, tanto do íntimo.